

Малин усна төрин тускар

Хө икәр өсгүгәнә болн ноос икәр гаргүлгүна тускар бичгден КПСС-н Центральн Комитетин болн СССР-н Министр-мүдин Советин бичгин хәрүд мана Хальмг танггьч хөн малин тооггинь гурвн сайд күргдж өсгәд, хөбнә ноос гаргүлгүан 2—2,5 холван икдүлх даалгьвр авла. Амн болгүна тоод мах, ус, тос гаргүлгүар өбрхн джилин эргцд Америкин Соединенн Штатсиг күцх төр дөнндж таасад, мана совхозин хөбчнр, цуг көдлмшчнр болн специалистнр шунлтта кевәр көдлдж йовцхана.

Хө өсгүгәнә көдлмшт малин усн—берк чинртә нег төр болдг. Хагсу-гангьгта мана танггьчин газр-усна бәәдлд болхла, усна чинринь нам келәд тус уга.

Зуна цагин халун өдрмүдт шатта худгин усн багьрдж олна, уснь болхла, улм икәр кергүгднә. Мана „Лиманный“ совхоз кесг джилин ут-туршарт малин усар татг йовла, тер учрар зуни халун гангьд, нег үлү июнь, июль дакад август сармудт хөбнә гару дегд ик болдг билә. Гару ганцхн хөбдәс биш бод малас чигн бас гардг билә.

Тегәд сүл джилмүдин эргцд усна төр—мана совхозд эркн чинртә төр болдж гарв. 1954—55—56 джилмүдт 14 газрт артезианск бургьу цокввдн. Бургьу цокгдсн 12 газраснь әмтәхн сән усн бульглад, эврән бийнь гарна. Эднә зәрмснь суткдан 200—300 кубическ метр ус өгнә.

Бургьу цокгдсн әмтәхн, элвг уста газрмудтнь худг малтад шатлнавдн. Худгуд шатлгүнг урдк цагинәс талданар кедж йовнавдн. Сүл арв-гар джилин эргцд совхо-

зин газрин агьуд 200 гар шатта худг малтгдла. Ода уста үлдснь зуг 60 худг, наадкснь нурад дәргддж одсн бәәнә. Шат тәвсн модднь өмкрәд, хамхрад ундж оч, тегәд хаврин усн орад, худгин шавринь урсагьад нурачкидж.

Модар шатлхла, гүүнәр малтдж, элвг уснд күрч болхш, йосн ик усна наадк уснь саалтглад, шат тәвхд зовлнгьгта болна. Тегәд бидн худгит чолугьар шатлдг болввдн. Дакад чолугьар шатлхла, гүүнәр малтад, элвг сән уснд күрч болна, бат болчкад хаврин уснас аәхш.

Боодг боогьад ус бәрлгүн бас ик чинртә төр. Эн джилд Яшкуль голд боодг бооввдн. Дакад хойр боодг боохар темдгджәнәвдн. Теднәс талдан Яшкуль голин бельчртә 500 гектар газрин агьуд ус бәрх зура совхозд батлгдв. Мана зурагьар темдглсн эн газрт 10 минггүн кубическ метр усн зогсх зөвтә. Ода деерән утдан 250 метр газрт ус гаргьдж гүүлгүгәнә канал малтгддж одв.

Цуг эн хамг көдлмшин ашд мана эдл-ахуд усна төр му бишәр хагьлгддж йовна. Урдкла әдләр усар мääртхшвдн. Джил ирвәс мана хөн мал улм өсәд йовх зөвтә, тер өслтлә ирлцүлдж әмтәхн уста боллгүн—мана эркн төр. Әмтәхн усн малд ундн болн эмлә әдл хот болдг. Хөн малиг гару угагьар асрдж, сән төл, ик ноос авхар седсн гардач болгүн—усна төрин тускар мартх зөв уга. Усн мана теегт—йоста зөбр.

А. В. МЕТЛА,
„Лиманный“ совхозин
директор